

Després del Suïcidi Associació de Supervivents

Carles Alastuey

Va néixer a Barcelona el 1962. És mestre i psicopedagog. Ha treballat a l'administració local durant més de trenta anys recorrent diferents àrees: des de l'urbanisme i el medi ambient, fins a la Direcció de l'Àrea de Serveis a les Persones. Format en dret administratiu, ha impulsat diversos projectes organitzatius basats en les noves tecnologies i l'atenció a la ciutadania. Ha desenvolupat en paral·lel una gran activitat en el món del lleure associatiu juvenil. Membre fundador de l'Associació DSAS, actualment és el seu Vice-President i coordinador dels grups d'acompanyament a la pèrdua per suïcidi.

DSAS 07

Carles Alastuey

Per què es suïciden els joves¹

Terrassa, 27/07/21

Al llarg dels darrers mesos hem observat amb creixent preocupació com un dels molts efectes indesitjables de la pandèmia ha estat l'augment exponencial de les problemàtiques relacionades amb la salut mental de la població. La nostra vida quotidiana ha patit una profunda alteració en tots els seus aspectes i, sens dubte, ha contribuït a empitjorar un bon nombre d'indicadors econòmics, laborals, emocionals... que de fa temps es trobaven desequilibrats per la crisi econòmica de les últimes dècades.

Un element alarmant ha estat l'augment evident de les consultes de salut mental de les i els adolescents, però potser el més gran ressò mediàtic hagi suposat l'augment de temptatives suïcides i les manifestacions autolítiques de tota mena en una població que cada cop es produeixen a una edat més precoç.²

És possible que haguem "d'alegrar-nos" finalment que la COVID19 hagi tingut com conseqüència inesperada posar de relleu la necessitat de que les polítiques per la preservació de la Salut Mental i Emocional de la població i la Prevenció del Suïcidi són indispensables, però en realitat aquesta problemàtica ve augmentant des de fa dècades sense que s'hagi prestat l'atenció necessària. Nombrosos estaments com l'Organització Mundial de la Salut, el Consell d'Europa, Autoritats de diversos països o institucions de gran prestigi com l'Associació Americana de Psiquiatria³, s'han pronunciat al llarg dels darrers vint anys, cridant l'atenció sobre la creixent taxa de suïcidis infantils i adolescents.

Tot i sabent que quan parlem de suïcidi i de conductes autolítiques greus, els factors són individuals i diversos, hem de preguntar-nos si la nostra societat fa el suficient per millorar la Salut emocional de la seva ciutadania i, igualment, si els processos socials que comporta aquesta era post industrial, de canvi climàtic i revolució digital no suposen elements determinants per comprendre aquestes conductes emergents.

El cert és que el culte a l'adolescència i a la joventut suposa una *característica* fonamental de la nostra societat. Entranya canvis molt profunds en la construcció cultural d'aquesta edat, que actualment pot suposar un període extremadament llarg perllongant-se aproximadament entre els 12 i els 35 anys. De fet, podem

parlar sens dubte d'una identitat adolescent com un tret característic de la societat actual.

El controvertit filòsof conservador Alain Frinkielkraut analitza encertadament aquesta *Societat Adolescent* en la que vivim immersos quan reflexiona: *"...en nuestros días, la juventud constituye el imperativo categórico de todas las generaciones. Como una neurosis expulsa la otra, los cuarentones son unos "teenagers" prolongados; en lo que se refiere a los ancianos, no son honrados por su sabiduría (como en las sociedades tradicionales), su seriedad (como en las sociedades burguesas) o su fragilidad (como en las sociedades civilizadas), sino única y exclusivamente si han sabido permanecer juveniles de espíritu y de cuerpo. En una palabra, ya no son los adolescentes los que para escapar del mundo, se refugian en su identidad colectiva; el mundo es el que corre alocadamente tras la adolescencia"*⁴.

Si Piaget es referia a la tasca fonamental de l'Adolescència com la d'assolir la inserció en el món dels adults, a l'actualitat semblaria que aquesta ja no és un objectiu clar. L'Adolescència no resulta una etapa de trànsit vers l'edat adulta. El valor de l'adolescència està tan en alça que els que el representen han esdevingut un col·lectiu de referència. Hores d'ara no ho és el de l'adult, i per tant, els adolescents ja no tenen clar que sigui el seu destí.

Però front aquest fenomen evident, s'imposa en paral·lel la imatge estereotipada de l'adolescència com "problema", com "crisi". Tal i com assenyala amb encert la investigadora de l'Adolescència Nancy Lesko, la visió actual es sustenta en un constructe edificat sobre la imatge biologicista (Hall, 1904) del canvi hormonal i del "descontrol emocional". Encara que més endavant Stone i Church (1959), Bandura (1964), o Craig (1997) entre d'altres, hagin treballat amb un gran nombre d'adolescents i apuntat que una bona part dels aspectes conflictius del col·lectiu, es trobin més en les pròpies expectatives dels adults del que pensem, i que una bona part de la suposada conflictivitat pugui ser causada més per les influències socials i mediambientals d'un context cultural específic, que a la pròpia etapa adolescent.

Si la imposició de la visió sobre la/ l'adolescent es fonamenta en la necessitat d'incorporar a una població

“discola” a la societat industrial i capitalista en expansió de començaments del segle XX, que s'ajusti a una determinada visió de l'adult com l'arquetip de persona racional, autònoma, determinada... “*La adolescencia se volvió una forma de hablar sobre el futuro de la nación y de desarrollar ciudadanos modernos que fueran racionales y autodisciplinados*”⁵ (Talbur y Lesko, 2012), actualment, aquesta mateixa societat “bloqueja” aquella inserció en el món adult y perllonga el període de l'adolescència cada cop més.

Unes llargues, gairebé interminables vacances on les / els joves viuen deslliurats de les responsabilitats adultes, de treballar, crear una família, ser autònoms econòmicament, però poden accedir cada cop més precoçment a les “bondats” del sistema: el lleure, la llibertat sexual, el consum de tota mena de productes materials... Tanmateix, aquest suposat *Món feliç*, és com a la novel·la homònima, una distopia que impedeix que la seva vida es desenvolupi amb normalitat. Estan atrapats a una etapa de relacions digitals, de consum i de lleure però no poden visibilitzar com s'incorporaran al món adult.

La percepció de la dificultat de planificar el futur, que popularitzà el fenomen punk als anys 70 del segle passat amb el seu icònic “No future”, mai havia estat més actual que hores d'ara. Un pessimisme existencial que sorgeix amb major gravetat després de la pandèmia, quan milers d'adolescents perceben amb claredat que els seus estudis resten afectats, les seves relacions, l'economia familiar, la salut dels seus progenitors...

La suma de situacions estressants pel que fa a la dificultosa definició de la seva identitat, i l'exposició permanent a la que es veuen sotmesos a la seva vida paral·lela digital, són fenòmens emergents que encara no comprenem en la seva totalitat, però poden ajudar-nos a intuir fins a quin punt estan afectant la seva salut emocional.

Adolescència prové del llatí *adolescens* que significa *créixer* i no pas “que manca, que està mancat” o “que pateix” com alguns texts s'entesten en remarcar, per a la Psicoanalista Françoise Dolto aquesta etapa de creixement és pràcticament un segon naixement on les persones es desprenen de mica en mica de la protecció familiar. Són com llagostes sense closca que s'enfronten

al món amb tota la seva fragilitat. Aquesta personalitat en construcció, hores d'ara ha de desenvolupar-se immersa en una societat que ha convertit l'adolescència en el centre de la cultura consumista i de masses, reduint el concepte de relació humana a l'intercanvi compulsiu d'imatges digitals que resumeixen la nostra personalitat. Una societat accelerada, amb una competitivitat patològica que estreny paulatinament la possibilitat de progrés per les classes menys afavorides.

Segons el filòsof Hartmut Rosa, autor de l'assaig *Aceleración: una crítica social del tiempo* (2005), la lògica d'una societat cada cop més "accelerada" podria explicar el: "...*incremento claro de enfermedades como el burnout, pero también de depresión, de todo tipo de desórdenes depresivos, y de ansiedad. Y también se ve cómo entre gente cada vez más joven, en institutos o universidades, entre los adolescentes también de los lugares más prósperos, han crecido las tasas de depresión e incluso de pensamientos suicidas, y también de hecho, crecen los suicidios...*"

I això sembla ser així perquè: "*La gente está frustrada. No obtenemos de la vida aquello que se nos prometió y creo que esto no es algo que se explique sólo por las privaciones económicas*". La societat de consum ens ha convertit en adictes però: "*Lo más interesante sobre cómo funciona el capitalismo es que, aunque estemos defraudados con los objetos, no dejamos de comprar, porque si estuviéramos satisfechos con lo comprado, no compraríamos más. Así que nos defraudan los objetos pero no el plan general, así que vamos a por el siguiente objeto*" reflexiona el filòsof.⁶

Contràriament a l'estereotip imperant, ser adolescent, ser jove, no resulta gens fàcil en la actualitat. Sotmesos a les evidències del canvi climàtic, acumulant crisis econòmiques, trobant-se més preparats que mai, la visió d'una vida futura millor resulta un somni aparentment inabastable per molts dels nostres adolescents. L'alienació, la frustració són el brou de cultiu d'una bona part de les conductes que observem amb preocupació. És vital que siguem valents i sincers en l'anàlisi d'aquests fenòmens per tal que les solucions que apliquem vagin en la direcció correcta.

Referències

- 1 Aquest article es va publicar per primera vegada a la publicació digital: <https://www.som360.org/es/monografico/prevencion-suicidio-juvenil/articulo/suicidan-jovenes>
- 2
  - <https://www.telemadrid.es/coronavirus-covid-19/intentos-suicidio-adolescentes-aumentan-confinamiento-2-2223997581--20200419052923.html>
  - <https://www.diariocordoba.com/noticias/cordobalocal/pandemia-aumenta-casos-suicidio-cordoba-riesgo-mas-jovenes-1393055.html>
  - <https://elpais.com/sociedad/2021-02-28/hay-una-tormenta-perfecta-para-que-aumente-el-riesgo-de-suicidio.html>
  - <https://es.euronews.com/2021/01/28/europa-la-oms-aler-ta-de-un-repunte-de-suicidios-y-transtornos-psicologicos-debido-a-la-pan>
  - <https://es.euronews.com/2021/01/24/intentos-suicidio-depre-sion-dificultades-economicas-estudiantes-francia-pandemia>
- 3
  - http://www.lemonde.fr/societe/article/2012/02/07/peut-on-prevenir-le-suicide-des-enfants-1639692_3224.html
  - <http://www.eluniverso.com/2007/09/11/0001/21/27F-9C107EA55494798A8F68C59101F19.aspx>
  - http://actualidad.terra.es/sociedad/articulo/legisladores_europeos_inquietos_suicidios_adolescentes_2404333.htm
  - <https://www.infobae.com/america/eeuu/2019/05/20/la-tasa-de-suicidio-en-ninas-plantea-preguntas-sobre-rol-de-las-redes-sociales>
- 4 **FINKIELKRAUT A.** *La derrota del pensamiento.* Barcelona. Anagrama, 1990
- 5 **TALBURT S y LESKO N A** *History of the Present of Youth Studies y Keywords in Youth Studies. Tracing Affects, Movements, Knowledges.* Nueva York y Londres, Routledge, 2012
- 6 <https://www.elsaltodiario.com/pensamiento/entrevista-hartmut-rosa>

Bibliografía

BANDURA A.

The stormy decade: Fact or fiction?, en *Psychology in the Schools* 1, 224-231. Stanford, 1964

BERGER KS. y THOMPSON, RA.

Psicología del desarrollo Infancia y adolescencia
Editorial Médica Panamericana, Madrid, 1997

COLÉ M y COLÉ S R.

The development of children
Scientific American Boolsis, Nova York, 1989

COLEMAN JC.

Psicología de la adolescencia
Morara, Madrid, 1985

CRAIG G.

Desarrollo psicológico
Prenrice-Hall, Mèxic, 1997

DEWEY J.

The School and Society and the Child and the Curriculum
University of Chicago Press, Chicago, 1991

DOLTO F.

La derrota del pensamiento
Anagrama, Barcelona, 1990

FIRTH S.

Sociología del rock
Júcar, Madrid, 1978

FOUCAULT M.

Los anormales. Curso en el Collège de France (1974-1975)
Fondo de Cultura Económica, Buenos Aires, 2000

HARMUT R.

Remedio a la aceleración. Ensayos sobre la resonancia.
Ned, Barcelona, 2019

LESKO N.

Act your age! A cultural construction of adolescence
Routledge, Nova York, 2012

Bibliografía

OBIOLS, G. y DI SEGNI, S.

Adolescencia, posmodernidad y escuela secundaria
Kapelusz, Buenos Aires, 2000

PIAGET J. e INHELDER B.

El pensamiento del adolescente. En: De la lógica del niño a la lógica del adolescente
Paidós, Barcelona, 1985

ROUSSEAU J.

Émile, ou l'éducation. París. Garnier. Trad. cast.: Emilio o de la educación (1762)
Fontanella, Barcelona, 1973

STONE L J e CHURCH J.

Niñez y Adolescencia. Psicología de la persona que crece
Hormé, Buenos Aires, 1959

TALBURT S. & LESKO N.

A History of the Present of Youth Studies», en Lesko, Nancy y Talburt, Susan (eds.), Keywords in Youth Studies. Tracing Affects, Movements, Knowledges,
Routledge, Nova York i Londres, 2012

Crèdits

Aquesta publicació està editada per
"Després del Suïcidi – Associació de Supervivents"
(DSAS) sota permís de l'autor.
Barcelona, Desembre del 2021

© Dels textos: Carles Alastuey, 2021

www.despresdelsuicidi.org

Per a fer arribar donacions a l'associació:

ES22 2100 0778 9602 0023 8976

Col·laboren:

Disseny Gràfic, Direcció d'Art i Fotografia:

Sergi Vilà Bori
www.sergivilabori.com

En els adolescents i joves, la suma de situacions estressants pel que fa a la dificultosa definició de la seva identitat, i l'exposició permanent a la que es veuen sotmesos a la seva vida paral·lela digital, són fenòmens emergents que encara no comprenem en la seva totalitat. Contràriament a l'estereotip imperant, ser adolescent, ser jove, no resulta gens fàcil en la actualitat. Reflexionem sobre el que ha comportat la pandèmia i els canvis socials en un moment vital de canvis importants en la vida.

DSAS

01	Carles Alastuey	<i>Mites i creences equivocades respecte a la mort per suïcidi</i>	Desembre 2015
02	Carles Alastuey	<i>Sobre la Culpabilitat</i>	Desembre 2016
03	Thaïs Tiana Sastre	<i>La ràbia en el dol per suïcidi</i>	Desembre 2017
04	Carles Alastuey	<i>Els dols o el dol</i>	Desembre 2018
05	Aina Fernández	<i>Caminant pel procés de dol: Primeres passes</i>	Desembre 2019
06	Carles Alastuey	<i>El camí de la pèrdua</i>	Desembre 2020
07	Carles Alastuey	<i>Per què es suïciden els joves</i>	Desembre 2021